

hangsúlyt kaptak a közös gyakorlatokkal foglalkozó elemzések, a balkáni térség és az SFOR kérdései. Érdekes, hogy a Hadtudománynak a lapszámok elején található Biztonságpolitika rovata foglalkozott főként az együttműködés, a csatlakozás kérdéseivel. Az Új Honvédségi Szemlében 1997-től indult egy Integráció című rovat.

A források között kell megemlíteni a Társadalom és Honvédelem című folyóiratot, amely a csatlakozás évében tematikus különszámot jelentetett meg. Az Akadémiai Közlemények (később Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények), a Bolyai Szemle főként a katonai szakmai kérdésekkel foglalkoztak.

Az 1990-es évek elején elsősorban a világrend változásával, a Varsói Szerződés felbomlásával, a hatalmi vákuum kialakulásával foglalkoztak az említett periodikákban közölt cikkek és tanulmányok. Az útkeresés a semlegességtől valamely katonai szövetségbe való belépés lehetőségéig terjedt. Sokat foglalkoztak a NATO-tagállamok haderőivel, a kölcsönös látogatások tapasztalataival. 1995-től mindinkább előtérbe kerülnek a NATO-csatlakozás feltételei, majd a '90-es évek második felében a balkáni térség, a békepartnerségi keretekben folytatott együttműködés, a gyakorlatok tapasztalatai kaptak nagyobb hangsúlyt. A katonai-szakmai kérdések közül kiemelt figyelmet élveztek a légierő, a logisztika, a térképészet.

A publikációkban természetesen nemcsak pozitív megítélésekkel találkozhatunk. A kétkedő jellegű írások azonban jobbra nem a katonai, hanem a civil folyóiratokban (például Társadalmi Szemle, Mozgó Világ stb.) bukkantak fel. Létrejött egy önálló tanulmánykötet *Ámokfutás a NATO-ba* címmel.

Összességében megállapítható, hogy 1990 és 1999 között a témával foglalkozó publikációk a védelmi szféra széles spektrumát fedték le és a nagypolitika szintjétől a katonai-szakmai kérdésekig terjedt ki a figyelmük. A tanulmányok többségét a nyitottság és pozitív szemlélet jellemezte.

Hajós Dezső

A NATO-csatlakozás kormányzati szintű kommunikációs támogatása²⁰

Volt egy unikális eleme a NATO-csatlakozásnak, amit a politika – természetesen az Országgyűlés támogatásával – nagyon merészen bevállalt: minden más országtól eltérően népszavazással kívánta megerősíteni a NATO-csatlakozásra való hajlandóságot.

1996 őszén készült egy, a témával összefüggő közhangulat állapotát bemutató térkép, ami még csak 49%-os támogatottságot jelzett. Igen sokan voltak a kellő ismerettel nem rendelkező bizonytalanok, mintegy 10% pedig határozottan elutasította a csatlakozást.

²⁰ A 30 év a hadtudomány szolgálatában című szakmai-tudományos konferencián, 2013. november 28-án, a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen elhangzott korreferátum hanganyagának szerkesztett változata.

1997 őszén a népszavazásnak három lehetséges kimenetele volt:

- érvénytelen népszavazás, amely annulálná a meghívást;
- minimális érvényességű népszavazás, amely megingathatja a későbbiekben kívánatos támogatás megerősödését;
- a pozitív várakozás (kb. 60–70%-os támogatottság), amire az egész előkészítő munka alapozódott, és amire később rá lehet építeni az egész integrációs folyamatot (beleértve az Európai Unióhoz való majdani csatlakozást is).

1996 őszén a kormány elkészítette a NATO-csatlakozás kommunikációs stratégiáját, amely munkában résztvevők megkezdték a közvéleményi térképek kidolgozását. A stratégia kidolgozásában és valóra váltásában a vezető szerep a Külügyminisztériumra hárult. A Honvédelmi Minisztérium szakértői „beszállítóként” vettek részt a vállalkozásban.

Miről is volt szó? Adott volt egy közvéleményi térkép, amely mutatta a támogatottság/elutasítottság állapotát. Volt továbbá egy feltárt médiafogyasztási szokásrendszer. Ha ezt a két elemet egymásra csúsztatjuk, akkor láthatóvá válik, hogy a közvélemény mely szegmenseire kell nagyobb figyelmet fordítani és ezek hogyan szólíthatók meg. Ez a tevékenység kb. egy év alatt zajlott le.

A népszavazásra 1997 novemberében került sor 70%-os részvétel és 85%-os támogatottság mellett. A sikert összkormányzati-szintű tanulási folyamat előzte meg és kísérte mindvégig, aminek részesei voltak a projektben résztvevő minisztériumok egymással folyamatos kapcsolatban álló kommunikációs stábjai. Ennek igen kedvező volt a NATO-n belüli visszhangja, a módszer pedig követőkre talált más, a tagságra aspiráló országok körében is.

A kommunikációs folyamatban különös figyelmet kellett fordítani védelmi szektor belső hangulatának alakulására, a tiszti, az altiszti, a legénységi, a polgári állomány beállítódásaira, illetve annak formálására. Ekkor tanultuk meg, hogy *azt kell láthatóvá tenni a közvélemény számára, amit a szabályok nem tiltanak*. Ez pedig valamennyi vezetési szinten sok szempontból újszerű szemléletet igényelt a korábbihoz képest.

Tanulságos volt számunkra az, ahogyan 1995 decemberében megérkezett az első amerikai katona Taszárra. Mi – korábbi beidegződéseinknek megfelelően – arra számítottunk, hogy landol az amerikai repülőgép, abból elsőként kiszáll a legmagasabb rendfokozatú személy és – megfelelően a protokollnak – üdvözli magyar partnerét. Nem ez történt. Várakozás közben az amerikai nagykövetség sajtója hívta fel a figyelmünket arra, hogy nem helyes, ha a VIP-részleget a repülőtéren egyik végébe, a média képviselőit pedig a másikba helyezük. Ezeket hozzuk közelebb egymáshoz – javasolta az amerikai kolléga. Igaza volt! Nem az történt, mint amire az akkori vezérkari főnök által vezetett magyar delegáció számított. A leszállt C-130-as ajtaján – a legmagasabb rendfokozatú személy helyett – öt, különböző nemű és rendfokozatú amerikai katona lépett ki, akik a sajtó képviselői (!) útján üzenték a világ közvéleményének, hogy Magyarország földjére nagy szeretettel megérkezett az első amerikai katona. A legmagasabb rangú csak ez után lépett elő, ő már csak röviden megerősítette az elhangzottakat.

Mára eljutott odáig a magyar védelmi szektor, azon belül a Magyar Honvédség, hogy a kommunikációt stratégiai tervezési elemként kezeli a különböző műveletek (sajtónyilvánossági munka, CIMIC, PSYOPS stb.) folyamatában. Ennek a jelentőségét és a módját a békepartnerségi felkészülés időszakában tanultuk meg.